

Saksansvarlig: Ida Munkeby
Saksbehandler: Eirik Granaas

NOTAT

Til: Styret
Fra: Rektor

Om: Lærlinger og lære kandidater ved NTNU

Tilråding:

Styret tar sak om lærlinger og lære kandidater ved NTNU til orientering

Bakgrunn

Med bakgrunn i tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet har styret bedt om en orientering om arbeidet med lærlinger ved NTNU. Nedenfor følger en beskrivelse av omfang, hvordan arbeidet organiseres, og hvordan NTNU skal nå de mål som forventes av oss.

Faktiske opplysninger

I Statsbudsjettet for 2015 kap.260 – Tildelingsbrev for Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet, står det blant annet: «*Departementet forventer derfor at universitetene og de statlige høyskolene samlet sett har økt antall lærlinger med 50 % i forhold til resultatene i 2014 innen utgangen av 2016.*»

Med bakgrunn i blant annet dette samfunnsoppdraget, organiserer NTNU lærling/lære kandidatordningen i et eget flerfaglig opplæringskontor fra høsten 2015. Kontoret har en ansatt, og fikk offentlig godkjenning av Fylkesutvalget den 20.10.2015.

Før dette var NTNU godkjent som selvstendig lærebedrift i noen lærefag, samt medlem i flere eksterne bransjekontor. Ansvar for lærlingordningen var med denne organiseringen fordelt mellom flere, og hadde ikke noen som var dedikert denne oppgaven som i dag, men var koordinert/administrert i Personalavdelingen.

Opplæringskontoret NTNU er godkjent lærebedrift i:

Anleggsgartnerfaget, Automatiseringsfaget, CNC- maskineringsfaget, Finmekanikerfaget, Industrimekanikerfaget, IKT-servicefag, Kjemiprosessfaget, Kontor- og administrasjonsfaget, Kulde- og varmepumpemontørfaget, Laboratoriefaget, Malerfaget, Matrosfaget, Mediografikerfaget, Produksjonselektronikerfaget og Ventilasjon og blikkenslagerfaget.

NTNU viderefører samarbeidet med eksterne bransjekontor i Blikk, tak- og ventilasjon, Elektriker og Rørleggerfaget.

Per 31.12.2015 var det 34 løpende lærekontrakter og en opplæringskontrakt (lærekandidat) fordelt på de fleste lærefag ved NTNU.

Hva er forskjellen på en lærling og en lærekandidat? Hovedforskjellen er at målet med opplæringen er ulikt. Lærlingen skal nå alle målene i læreplanen, mens lærekandidaten sikter mot å mestre arbeidsoppgaver innenfor et begrenset antall læreplanmål. En annen forskjell er at lærekandidaten inngår en opplæringskontrakt i stedet for en lærekontrakt.

Opplæringskontoret administrerer også fagopplæringa ved NTNU i Gjøvik, NTNU i Ålesund og tidligere HIST fra 2016. Kontoret har fått offentlig godkjenning i Oppland, Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag fylke, og 9 løpende kontrakter fra disse campus kom inn i porteføljen fra 01.01.2016. Disse kommer i tillegg til de 35 løpende kontrakter ved «gamle» NTNU.

Hvordan organiseres arbeidet ved NTNU

Et opplæringskontor er et samarbeidsorgan mellom medlemsbedriftene som påtar seg ansvaret for opplæring av lærlinger og lærekandidater. Ved NTNU er det fakultetene og de ulike institutt som utgjør medlemsbedriftene. Hvert lærested/medlemsbedrift har en eller flere faglige ledere/veiledere som har et dedikert ansvar for at det faglige blir ivaretatt.

De aller fleste lærlinger følger hovedmodellen, det vil si to år i skole og to år i bedrift. Etter at de starter i lære, følges de i det daglige opp av en faglig leder, og opplæringskontoret ansetter, tegner lære/opplæringskontrakt og arbeidsavtale, samt registrerer lønn og personopplysninger i fagsystemene. Opplæringskontoret melder kandidatene opp til fag/svenneprøven, og har en tett dialog med fylkene i både søke - og formidlingsprosessen. Opplæringskontoret arrangerer samlinger for faglige ledere og lærling/lærekandidat, samt formidler kurs og ønske om ulike kompetansehevingstiltak.

Opplæringskontoret benytter OLKWEB som er et nettbasert verktøy for oppfølging, opplæring og administrasjon av lærlinger. Med egen digital opplæringslogg kan lærlingen enkelt produsere dokumentasjon i form av bilder, skanning og tekst. OLKWEB er tilpasset slik at faglig leder enkelt kan følge opp sine lærlinger. Opplæringskontoret gjennomfører de lovpålagte ½-års samtalene sammen med lærling/faglig leder, og ivaretar den viktige underveisvurderinga som skal fremme læring. Opplæringskontoret anser OLKWEB som et viktig verktøy for å ivareta kvalitet i alle ledd i opplæringa.

Lærlingordningen finansieres med sentralt avsatte midler, og dekker lønn til lærlingene, B-tillegg til faglige ledere/veiledere og lønn til daglig leder av opplæringskontoret. Med 60 lærlinger/ lærekandidater, og lønn for disse, B-tillegg for faglige ledere og lønn til daglig leder av opplæringskontoret, utgjør tilsammen med noen driftsmidler i overkant av 9,1 MILL. Lærlingtilskuddet fra fylkeskommunen utgjør i 2016 ca 2,4 MILL (lærlingtilskuddet har økt hvert år de siste årene), slik at NTNU sine kostnader blir om lag 6,7 MILL. Lønna til lærlinger er hjemlet i hovedtariffavtalen, og har en %-vis avlønning fordelt på fire halvår. Lønna utgjør 30, 40, 50 og 80 % av fagarbeiders lønn. Det vil si at lønnskostnadene øker i 2017. Lærlingtilskuddet øker også i 2017 (uttelling for hele kalenderåret, mens de fleste starter i lære i august måned- 5 måneder i 2016- august til desember), men økte lønnskostnader blir høyere enn økt tilskudd.

Opplæringskontoret deltar i et formalisert samarbeid mellom tre videregående skoler, (Charlottenlund som er Universitetsskole, Byåsen og Rissa) opplæringskontoret for teknologifag- OTEK, og privat næringsliv for å sikre kvaliteten i et helhetlig opplæringsløp der skole og opplæring i bedrift har et gjensidig ansvar.

Opplæringskontoret deltar i samarbeidsforum for opplæringskontorene i Sør-Trøndelag, der utveksling og deltakelse er viktige faktorer for å ivareta ei god fagopplæring på tvers av fag.

Opplæringskontoret er felles inngangsportal til NTNU for de videregående skolene når det gjelder lærlingordningen, og samhandlingen er god, dette for blant annet å tilrettelegge slik at flere elever får gjennomført faget yrkesfaglig fordypning, og disse elevene skal senere ut som lærlinger. Dette er det største faget på de yrkesfaglige utdanningsprogrammene, der eleven er ute i praksis og får «smake» på aktuelle lærefag.

Det er utviklet ei egen hjemmeside for opplæringskontoret: <http://ntnu.no/olk>

Økning av antallet lærlinger og lærekandidater ved NTNU

NTNU har tatt inn 18 nye lærlinger og 1 lærekandidat i 2015. Det ble ansatt flere lærlinger i 2015 sammenliknet med 2014 og tidligere år, men noen har avsluttet/hevet sine kontrakter i 2015 grunnet forskjellige forhold. Årsakene kan være flytting, feilvalg og andre personlige årsaker.

Tabellen viser antall lærlinger fordelt på fagområder i 2015:

Fagområder	Antall
Automatiseringsfaget	3
CNC- maskineringsfaget	3
Elektrikerfaget	1
Finmekanikerfaget	1
IKT- servicefaget	4
Industrimekanikerfaget	7
Kjemiprosessfaget	2
Kontor- og administrasjonsfaget	6
Kulde- og varmepumpemontørfaget	1
Laboratoriefaget	1
Malerfaget	1
Mediegrafikerfaget	2
Produksjonselektronikerfaget	2
Rørleggerfaget	1
Sum	35

I kontraktporteføljen overføres fra 01.01.2016 dessuten ni kontrakter i IKT-servicefag, industrimekaniker og kontor- og administrasjonsfag fra henholdsvis Ålesund, Gjøvik og tidligere HIST.

I tildelingsbrevet fra departementet 2015, ligger en forventning om å øke inntaket av lærlinger og lære kandidater med 50 % i forhold til resultatene i 2014 innen utgangen av 2016. I tillegg til å erstatte kontraktene som avsluttes i 2016, må antallet kontakter økes slik at det er omlag 60 løpende lære – og opplæringskontrakter ved utgangen av 2016. De fleste lærefag kan være aktuelle for økt inntak, i tillegg til nye lærefag som for eksempel tømrer og møbelsnekker.

Hva gjøres for å nå målet med 50 % økning i antall lærlinger

Potensiale for å øke inntaket av lærlinger/lære kandidater slik at forventningene i tildelingsbrevet fra departementet innfris anses som stort, og dette arbeidet har høy prioritet framover. Det blir viktig å dele budskapet om at vi vil trenge både mestere og mastere i fremtidens kunnskapssamfunn. Vi vil trenge alle de kloke hodene, uansett om de har tilegnet sin kompetanse i et laboratorium, foran en pc eller på et verksted.

De fleste institutt som tok inn lærlinger/lære kandidater i 2015, har jevnlig tegnet nye kontrakter de siste årene, og det forventes at de som slutter blir erstattet av nye kandidater. Det jobbes dessuten for at de nevnte øker inntaket ut over dette. I fellesadministrasjonen v/driftsavdelingen er det søkt om godkjenning i nye lærefag. Dette er tømrer og møbelsnekker, og med forbehold om godkjenning vil det bli tatt inn lærlinger i disse fagene. Andre aktuelle lærefag vurderes fortløpende.

Opplæringskontoret har ved flere anledninger sendt ut informasjon til dekaner, instituttledere og kontorsjefer om lærlingordningen, samt deltatt i HR-forum og SESAM for å nevne noen arenaer for informasjonsspredning. Universitetsavisa publiserte sak om inntak av flere lærlinger i oktober 2015. Dette har medført at institutt som tidligere ikke har hatt lærlinger/lære kandidater, har planlagt å ta inn høsten 2016.

Noen kritiske faktorer som kan føre til at NTNU ikke når dette målet:

- Bortfall av finansiering
- Lærlinger og lære kandidater som krever ekstraordinære tiltak (maskiner/utstyr, ekstra oppfølging)
- Tilgang på kompetente faglige ledere og som har tid til denne viktige jobben
- Tilgang på kvalifiserte søkere